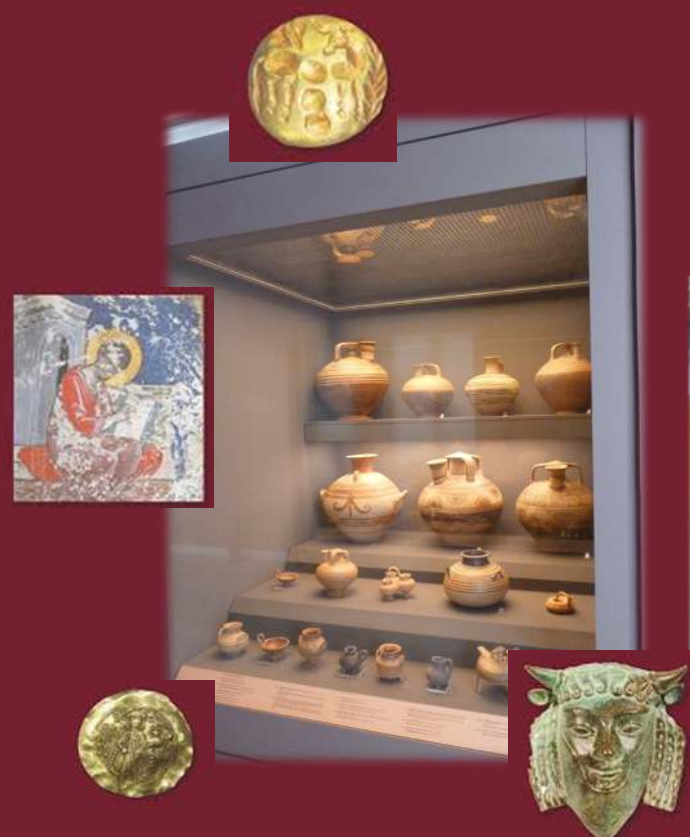

Ξενοδοχείον IONION SEA ♦ Κτήμα Μερκούρη
Εστιατόρια: AMBROSIA (Ολυμπία) ♦ ΑΦΟΙ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΙ (Λιναριά)
ΗΛΒΙΓΑΛ ♦ ΗΛΒΙΖΑΧ

Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

ΈΡΓΟΝ

2012 – 2014

Συνεδριακό Κέντρο ΣΠΑΠ Ολυμπίας

Δευτέρα, 15 Δεκεμβρίου 2014

Ώρα: 18.00

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας
Αρχαία Ολυμπία Τ.Κ.27065

Γενική Επιμέλεια - Συντονισμός Εκδήλωσης & Έντυπου Υλικού : Γεωργία Εμμ. Χατζή , Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηλείας
Σχεδιαστική Επιμέλεια Έντυπου Υλικού: Κωνσταντίνος Β. Αντωνόπουλος, Αρχαιολόγος Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηλείας
Συγκέντρωση υλικού: Γεωργία Τσιώτα, Σχεδιάστρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Ηλείας

ΟΛΥΜΠΙΑ - ΕΡΓΑ ΕΣΠΑ

Το Φθινόπωρο του 2012 η Εφορεία ανέλαβε την ένταξη στο ΕΣΠΑ δύο μεγάλων έργων με προετοιμασία των σχετικών φακέλων. **(Υπεύθυνος προετοιμασίας:** Χρ. Λιάγκουρας). Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» του ΕΣΠΑ 2007-2013 ενετάρχησαν οι πράξεις:

α/ **«Προστασία και ανάδειξη του ιερού της Δήμητρας Χαμύνης και του αναλήμματος του Κρονίου όρους»** (Ημερομ. Ένταξης:11.3.2013).

Σε συνεργασία με την Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων εκπονήθηκαν οι απαραίτητες μελέτες (γεωτεχνικές, στατικές, αρχιτεκτονικές και ηλεκτρομηχανολογικές) για την διασφάλιση της στατικότητος του αναλήμματος του Κρονίου και των ευπαθών πρानών του ιερού της Δήμητρας Χαμύνης, ενώ πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες ανασκαφικές εργασίες στο τελευταίο, ώστε να λάβει το μνημείο την

τελική μορφή ανάδειξης. **(Υπεύθυνη έργου:** Γεωργία Εμμ. Χατζή, Έφορος Αρχαιοτήτων Ηλείας. **Επίβλεψη:** Αντωνία Μουρτζίνη, αρχαιολόγος & Μάγδα Κυριάκου, αρχιτέκτων).

β/ **«Αποκάλυψη και Ανάδειξη Γυμνασίου-Χωροθέτηση νέας εισόδου του αρχαιολογικού χώρου Ολυμπίας»** (Ημερομ. Ένταξης: 15.3.2013).

Το έργο αποσκοπεί στην περαιτέρω ανασκαφική έρευνα και ανάδειξη του μεγαλοπρεπούς οικοδομήματος της Άλτews, που είχε μερικώς ερευνηθεί από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Κατά την διετία 2013-2014 ερευνήθηκαν 700 τμ του μνημείου, καθώς και τμήμα παράλληλο με την ανατολική στοά, όπου αποκαλύφθηκε κτηριακό συγκρότημα με τρεις τουλάχιστον φάσεις, που χρονολογούνται από τους ελληνιστικούς έως τους ύστερους ρωμαϊκούς χρόνους. Παράλληλα, προχώρησαν οι απαραίτητες διοικητικές διαδικασίες και εργασίες για την κατασκευή της νέας εισόδου προς τον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας, η οποία μετατοπίζεται ανατολικά της υφισταμένης.

Το εκτελούμενο έργο αναμένεται να προσδώσει άλλη βαρύτητα στην εικόνα της Άλτews και να αποτελέσει έναυσμα για την δημιουργία του επιθυμητού αρχαιολογικού ολυμπιακού πάρκου.

(Υπεύθυνη έργου: Γεωργία Εμμ. Χατζή, Έφορος Αρχαιοτήτων Ηλείας. **Επίβλεψη:** Ζαχαρούλα Λεβεντούρη και Αντωνία Μουρτζίνη, Στ. Γιαννούλη, Μαρ. Φωτούχου, αρχαιολόγοι & Μάγδα Κυριάκου, αρχιτέκτων).

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ

Ολυμπία — α/ Κλαδέος

Στη θέση «Τρύπες», στο γνωστό από την δεκαετία του 1960 και από πρόσφατες έρευνες της Εφορείας μυκηναϊκό νεκροταφείο, ερευνήθηκαν τρεις νέοι μυκηναϊκοί θαλαμωτοί τάφοι: ένας συλημένος που απέδωσε αρκετή κεραμική (2012). Δύο, επίσης συλημένοι, όμοιοι τάφοι και ένας ασύλητος, ο οποίος προέκυψε κατά τη διάρκεια της σωστικής ανασκαφής, ερευνήθηκαν κατά το 2013. Τα μνημεία χρονολογούνται στα 1200-1100 π. Χ. **(Υπεύθυνοι ανασκαφής:** Ζαχ. Λεβεντούρη, Έλενα Αλέξη).

β/ Μάγειρας Ολυμπίας.

Κατά την διετία 2013-2014, επανειλημμένες λαθρανασκαφικές ενέργειες αγνώστων οδήγησαν την Εφορεία σε σωστική έρευνα στη θέση «Κιούπια». Ερευνήθηκαν συνολικώς 15 μυκηναϊκοί θαλαμωτοί τάφοι με πλούσιο περιεχόμενο, ανάλογο εκείνου που είχαν αποδώσει όμοιοι τάφοι κατά τα προηγούμενα έτη. Η κεραμική περιλαμβάνει και νέα σχήματα αγγείων, ενώ η παρουσία αντικειμένων αμυντικού και επιθετικού οπλισμού εμπλουτίζει τα μέχρι πρό τινος ανασκαφικά δεδομένα. Εκτός από τους θαλαμωτούς, ερευνήθηκαν επί πλέον τέσσερις ταφικοί πίθοι υπομυκηναϊκών χρόνων και κιβωτίοσχημος τάφος ελληνιστικής περιόδου. Τον Νοέμβριο του 2014, κατόπιν χορηγήσεως ζητηθέντος ποσού από το Υπουργείο Πολιτισμού, τοποθετήθηκε περίφραξη στο προσβάσιμο τμήμα του λόφου, όπου αναπτύσσεται το νεκροταφείο με τους διατεταμένους σε τρία τουλάχιστον επίπεδα, είκοσι τρεις (23) μέχρι τώρα ανεσκαμμένους θαλαμωτούς τάφους. **(Υπεύθυνοι ανασκαφής :** Ζαχ. Λεβεντούρη, Έλενα Αλέξη και Ανδρέας Σπυρούλιας)

γ/ Ιερό Κρονίου Λόφου

Κατά την τριετία 2012-2014 συνεχίσθηκε και ολοκληρώθηκε η ανασκαφική έρευνα στους τρεις εσωτερικούς χώρους του κτηρίου, το οποίο είχε αναφανεί το 2011, κατά την εποπτεία από την Εφορεία του δημόσιου τεχνικού έργου υδρεύσεως της Ηλείας από τον π. Ερύμανθο. Πρόκειται για νέο ιερό, ευρισκόμενο σχεδόν στους βόρειους πρόποδες του Κρονίου λόφου και στο άμεσο περιβάλλον του ιερού της Ολυμπίας. Το κτήριο ιδρύθηκε στα τέλη 5ου—αρχές 4ου αι. π. Χ., ενώ παρουσιάζει διαδοχική χρήση τουλάχιστον από την γεωμετρική έως και την ύστερη ρωμαϊκή εποχή. Αποκαλύφθηκε βωμός και δύο τράπεζες προσφορών, ενώ σε πολλές δεκάδες ανέρχονται τα λατρευτικά αναθήματα ποικίλων ειδών και όλων των υλών. Το ιερό, βάσει επιγραφών, ήταν αφιερωμένο στην χθόνια γυναικεία θεότητα και προστάτιδα του τοκετού Ειλείθια. Με την ανεύρεσή του, καθίσταται προφανές ότι η ιερά Άλτις και ο περιβάλλων χώρος της έχουν πολλά ακόμη να αποκαλύψουν. **(Υπεύθυνη ανασκαφής:** Γεωργία Εμμ. Χατζή-Σπηλιοπούλου, Έφορος Αρχαιοτήτων Ηλείας **Επίβλεψη:** Καλλ. Λουμιώτη Γουρλομάτη, αρχαιολόγος & Παν. Καλπάκος, συντηρητής).

Περιβόλια Φιγαλείας (2012)

Ολοκληρώθηκε η συστηματική ανασκαφική έρευνα στον «ναό Κοορε» (θέση «Διάσελλο») στο πλαίσιο ανανewθείσης εγκρίσεως για την διετία 2011-2012 από το Υπουργείο Πολιτισμού. Κατά την εξαετή συστηματική έρευνα, αποκαλύφθηκε πλήρως το κτίσμα με το κατά χώραν δομικό υλικό, το οποίο διευθετήθηκε αριθμημένο στον περιβάλλοντα χώρο, καθώς και παλαιότερη χρονολογική φάση του μνημείου υπό την θεμελίωση. Μετά την συντήρηση και αποκατάστασή του, το λατρευτικό βάθρο αγνώστου προς το παρόν θεότητας ή ήρωος, τοποθετήθηκε στην αρχική του θέση. Έγινε τοπογράφηση του χώρου και η Εφορεία εισηγήθηκε την απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας Γ. Πολύδωρα. Ζητούμενο της έρευνας παραμένει η αρχιτεκτονική αποτύπωση των μελών του μνημείου στο πλαίσιο σύνταξης αναστηλωτικής μελέτης. **(Διευθύντρια συστηματικής ανασκαφής:** Γεωργία Χατζή- Σπηλιοπούλου / **Επίβλεψη:** Μανώλης Πετράκης, φοιτητής αρχαιολογίας του Παν/ίου Αθηνών).

Από τον Οκτώβριο του 2013 το χάλκινο γλυπτό «χορευτής σάτυρος», εμπνευσμένο από έργο του Πραξιτέλους, που ανευρέθη σε θαλάσσια περιοχή της Σικελίας, κοσμεί τον προθάλαμο της αίθουσας εκδηλώσεων του κτηρίου, κατόπιν δωρεάς εκ μέρους του Σικελού γλύπτη Domenico Zora.

Στο **Παλιό Μουσείο Ολυμπίας** (αύλειος χώρος και κήποι) πραγματοποιήθηκαν κατά την εν λόγω τριετία οι βραδιές Πανσελήνου του Αυγούστου, μουσική εκδήλωση της πολυφωνικής χορωδίας και της πολυμελούς ορχήστρας του Πανεπιστημίου Πατρών στο πλαίσιο της παρουσίασης του ΕΡΓΟΥ της Εφορείας (Οκτώβριος 2012), εκδήλωση προς τιμήν του Προέδρου της ΔΟΑ Δρος Jaques Rogge σε συνεργασία με τον Δήμο Αρχαίας Ολυμπίας, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου (2012) και η μουσική βραδιά της εναρκτήριας συνεδρίας του 8ου Διεθνούς Συνεδρίου Νεφρολογίας (2013).

Κατά το 2014 η Εφορεία οργάνωσε κύκλο ποικίλων διαλέξεων και στο ξενοδοχείο IONION SEA-Λασταίικα Πύργου, όπου έλαβε χώρα με επιτυχία και η Α΄ Εθελοντική Αιμοδοσία της Εφορείας σε συνεργασία με το Γ. Ν. Πύργου.

Στο **Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας-Αίθουσα των Αετωμάτων**, ανακηρύχθηκε επίτιμος δημότης Ολυμπίας ο κ. Χάρης-Κρίτων Λεβέντης (επίτροπος του Ιδρύματος Α.Γ.Λεβέντη) για το πολύτιμο αναστηλωτικό έργο που επιτελέσθηκε σε μνημεία της Άλτews με γενναιόδωρες χορηγίες του (Νοέμβριος 2014).

ΑΠΟ ΤΗΝ Ζ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

Ευχαριστούμε τους χορηγούς και ευγενικούς υποστηρικτές των εκδηλώσεών μας κατά την εν λόγω τριετία :

- **Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης - Ηράκλειον.**
- **«ΟΣΙΑ ΞΕΝΗ» - Διακονία Κρατουμένων—Θεσσαλονίκη.**
- **Εστία Πατερικών Μελετών—Αμαρούσιον Αττικής.**
- **Επιμελητήριο Ηλείας.**

- **Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας .**
- **ΜΥΛΩΝΑΣ—Ποτοποιία, Πύργος Ηλείας.**
- **Ξενοδοχεία Ολυμπίας: Olympia Palace, Arty Grand Hotel, Πέλωψ.**
- **Ασημακοπούλου Σοφία—Ανθοπωλείον, Πύργος Ηλείας.**

Ποικιλοτρόπως εορτάσθηκε κατά την παρελθούσα τριετία η Διεθνής Ημέρα των Μουσείων (18 Μαΐου): α/ Με μεγάλο χορό των μαθητών και ξεναγήσεις στο χώρο του Νέου Μουσείου Ολυμπίας (2012), β/ με συναυλία της Πατραϊκής Μαντολινάδας, που παρουσίασε αυθεντικά έργα του 20^{ου} αιώνα για σύνολα νυκτών εγχόρδων από την Ιρλανδία, την Ιαπωνία, την Βόρεια και Λατινική Αμερική, την Ισπανία, την Τουρκία και την Ελλάδα (περιστύλιο του Αρχαιολογικού Μουσείου Ολυμπίας/2013), γ/ με ξεναγήσεις

στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου, που από τον Απρίλιο του 2014 δέχεται το κοινό δωρεάν στο σύνολο των θεματικών ενότητων του.(Γ. Χατζή, Κ.Αντωνόπουλος, Χρ. Λιάγκουρας)

Με ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις και δράσεις εορτάσθηκαν στα τέλη Σεπτεμβρίου οι Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΕΗΠΚ): α/ Με το εκπαιδευτικό δρώμενο «Ρήξεις, μεταβολές, αναστατώσεις που σημάδεψαν την ιστορία του ολυμπιακού ιερού» (2012), β/ με την επιτυχή διοργάνωση της εκδήλωσης «Δρόμος προς την Δόξα»-διήμερης πεζοπορίας στην κλασσική διαδρομή 'Ηλιδας- αρχαίας Ολυμπίας, η οποία, την παραμονή της Αφής της Ολ. Φλόγας για τους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες «Σότσι 2014», συνδυάστηκε με την φιλοξενία στο αίθριο του Μουσείου Ολυμπίας του εμπνευσμένου από τους Ολυμπιονίκους του Πινδάρου συμφωνικού έργου «Αρετών Ανωτέρα», του Ηλείου μουσικοσυνθέτη Γιώργου Βούκανου. γ/ υπό τον γενικό τίτλο «Τα Πρόσωπα του Χρόνου» οι ΕΗΠΚ εορτάσθηκαν πολλαπλώς από την Εφορεία, με ξεναγήσεις στα μουσεία της Ολυμπίας και του Πύργου και με ομιλίες με το εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα «Η Νίκη ως διαχρονική έννοια και απεικόνιση στην Ολυμπία». (Γ.Χατζή - Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος).

ΕΡΓΟΝ 2010—2011

Η καθιερωμένη παρουσίαση του πολυσχιδούς Έργου της Εφορείας για τα έτη 2010-2011 πραγματοποιήθηκε για τέταρτη χρονιά στο Συνεδριακό Κέντρο ΣΠΑΠ Ολυμπίας, (6/10/2012) και έκλεισε με συναυλία της Χορωδίας του Πανεπιστημίου Πατρών στον μαγευτικό χώρο των κήπων του Παλαιού Μουσείου.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο **Συνεδριακό –Εκθεσιακό Κέντρο ΣΠΑΠ** η Εφορεία οργάνωσε κατά την τριετία 2012-2014 περί τις τριάντα εκδηλώσεις με αξιόλογους ομιλητές και ποικιλία θεμάτων του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού μας, σε μια προσπάθεια συνεχούς επικοινωνίας με το ευρύ κοινό (εκτός από τους αρχαιολόγους της Εφορείας, μεταξύ άλλων έκαναν διαλέξεις οι : *Σαράντος Καργάκος*, ιστορικός, συγγραφέας και αρθρογράφος/ *Βασίλειος Κέκης*, ιατρός-χειρουργός και ιστοριοδίφης, *Παν. Τούτουζας*, ομότ. καθηγητής καρδιολογίας και πρόεδρος του Ελληνικού Ιδρύματος Καρδιολογίας / *Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ*, ακαδημαϊκός και ιστορικός / π. *Σαράντης Σαράντος*, αρχιμανδρίτης του Μητροπολιτικού Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Αμαρουσίου / π. Γερβάσιος Ιωάν. Ραπτόπουλος, αρχιμανδρίτης της Αδελφότητας «Οσία Ξένη»-Διακονία των Κρατουμένων κ.α.).

Στον ίδιο χώρο πραγματοποιήθηκαν από φορείς και ιδρύματα συνέδρια και ημερίδες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται : α/ το Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο « *Η έννοια και η σημασία του Αγώνα στη ζωή και τον Πολιτισμό*» και β/ το 3^ο Διεθνές Συνέδριο Εμπειρογνομόνων για την Επιστροφή των Πολιτιστικών Αγαθών, του Υπουργείου Πολιτισμού. Επί συναπτά έτη, άλλωστε, λαμβάνουν χώρα εκεί και Φιλοσοφίας και Παιδείας του πρόεδρο τον ομότ. Καθηγητή Φιλο- Πανεπιστη- Ηλείο την Λεω νί δ α

Αρχαιολογικός χώρος 'Ηλιδας (2012)

α/ Προχώρησε η ανασκαφική έρευνα τμήματος ρωμαϊκής οικίας στη θέση «Κτήρια», κοντά στο «Οκτάγωνο». Αποκαλύφθηκε τμήμα αποθηκευτικών χώρων με δύο κατά χώραν ευρισκομένους πίθους οίνου, οι οποίοι εκτίθενται σήμερα στην Αρχαιολογική Συλλογή 'Ηλιδας.

β/ Πλησίον της αναρρυθμιστικής δεξαμενής (θέση «Χιλιομοδού» ή «Κοτσομίλια»), ερευνήθηκαν υπολείμματα αρχαίου νεκροταφείου, τα οποία είχαν διαταραχθεί από παλαιότερες και νεώτερες ανασκαφές. Αποκαλύφθηκε κιβωτίσχημος τάφος, ένας ταφόπιθος και ένας ασύλητος κεραμοσκε-

πής τάφος με αρκετά πήλινα κτερίσματα.

Κυλλήνη α/ Νήσος Καυκαλίδα (2012)

Ερευνήθηκε τμήμα κοινού τάφου εντός αρχαίου νεκροταφείου. Αποκαλύφθηκε σειρά σκελετικών καταλοίπων ενηλίκων ανδρών, οι οποίοι δεν αποκλείεται να ανήκουν σε νεκρούς μάχης, που έλαβε χώρα κατά την αρχαιότητα ή κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους.

β/ Κάτω Παναγιά (2014)

Στη θέση « **Κεραμπιζίδικα**» ερευνήθηκε σωστικώς τμήμα μεγάλου κεραμοσκε- πούς τάφου του 4^{ου} αι. π. Χ., ο οποίος εν μέρει καταστράφηκε κατά την δια-

πλάτυση της οδού Κυλλήνης-Εθνικής οδού Πατρών-Πύργου. Πλησίον εντοπίστηκε, κολοβωμένος και αυτός από τις εργασίες διάνοιξης, πηλεπένδυτος απο- θέτης. (Υπεύθυνος ανασκαφών: Χρ. Ματζάνας).

Κατσαρού Δ. Πύργου (2012)

Εντός ιδιοκτησίας Γεωργίου Παπαδοπούλου ερευνήθηκε μικρός, κατεστραμμένος κατά το ήμισυ, κιβωτίσχημος τάφος.

Παλούκι Αμαλιάδας (2012)

Σωστική ανασκαφική έρευνα στη θέση «Γούβες» ή « Αγραπιδιά» απέδωσε λίγα οστά και κεραμίδες, χωρίς περαιτέρω ενδείξεις για ύπαρξη αρχαιοτήτων. (Υπεύθυνος ανασκαφών: Χρ. Λιάγκουρας).

Γούμερο (2012)

Ερευνήθηκε ένας ακόμη θαλαμωτός μυκηναϊκός τάφος, με πλούσια κεραμικά ευρήματα (πάνω από πενήντα αγγεία) και μικροε- ρήματα. Το μνημείο ανήκει στην συστάδα του νεκροταφείου, που είχε ανασκάψει για πρώτη φορά η Εφορεία στη θέση «Άγιος Γεώργιος», το 2010. (Υπεύθυνη ανασκαφής: Ζαχαρούλα Λεβεντούρη).

Δάφνη Πηνείας (2013, 2014)

Εξαιτίας λαθρανασκαφικών ενεργειών από αγνώστους, η Εφορεία ερεύνησε σωστικώς τρεις νέους θαλαμωτούς μυκηναϊκούς τάφους. Οι τάφοι, οι οποίοι απέδωσαν λίγα κεραμικά ευρήματα, ευρίσκονται σε μικρή απόσταση από το ανεσκαμμένο και περι- φραγμένο προ ετών νεκροταφείο δεκαεσσάρων (14) ομοίων μνημείων της ΥΕ IIIA/IIIB περιόδου, στη θέση «Λακαθέλλα». (Υπεύθυνοι ανασκαφής: Χρ. Ματζάνας, Αντ. Μουρτζίνη, Καλλιόπη Κουγιτάκη και Αφρ. Μείμαρη).

Ανω Φινάλεια (2013)

Από τη θέση «Τρανή Πέτρα» του γνωστού νεκροταφείου, προήλθε νέος κτιστός τάφος, ο οποίος, παρά την σύληση, διατηρούσε αρκετά κτερίσματα (μέσα 3^{ου}-αρχές 2^{ου} αι. π. Χ.).(Υπεύθυνη ανασκαφής: Σταυρούλα Γιαννούλη).

Βροχίτσα (2013)

Κατολίσθηση ζώου προκάλεσε την αποκάλυψη σχεδόν παντελώς κατεστραμμένου μυκηναϊκού θαλαμωτού τάφου και ενός αγγεί- ου στη θέση «Παλιόλακκα» ή «'Αμμος». Πρόκειται για τον δεύτερο θαλαμωτό στην ίδια θέση, όπου το 1992 η Εφορεία είχε ερε- νήσει όμοιο μνημείο. (Υπεύθυνοι ανασκαφής: Χρ. Ματζάνας- Διον.Κανελλόπουλος).

Λεχαινά (2013)

Ερευνήθηκαν συλημένοι πίθοι ελληνοιστικών χρόνων στο περιβάλλον εκτεταμένου νεκροταφείου, στη θέση «Άγιοι Θεόδωροι»).

Σώστι Αμαλιάδας (2013, 2014)

Εντός ιδιοκτησίας Κων/νου Κωνσταντόπουλου, στη θέση «Νταλαμαραϊκά», ερευνήθηκε τύμβος του 4^{ου} αι.π.Χ. με συλημένους κιβωτίσχημους τάφους, αλλά και δύο ασύλητους, εκ των οποίων ο ταφικός πίθος απέδωσε χάλκινα κύμβαλα και ο μνημειώδης κιβωτίσχημος σωρεία ανθράκων από την καύση νεκρής και άλλα ενδιαφέροντα κτερίσματα.

Βαρβολομιό (2013-2013)

Εντός αγροτεμαχίου ιδιοκτησίας Κ-Η. Ι. Παναγιωτόπουλου, στον κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο (θέση «Τραγάνι») ερευνήθηκαν περίπου 80 κιβωτίσχημοι τάφοι, κυρίως της ύστερης αρχαιότητας (5^{ος}-6^{ος} αι. μ.Χ.), οι οποίοι ανήκουν σε τύμβο. (Υπεύθυνος ανασκαφών: Χρ. Ματζάνας).

Οινόη (2014)

Κατά τη διάρκεια εργασιών εντός ιδιοκτησίας κ. Παν. Αλεξοπούλου (θέση «Άγιος Αθανάσιος») ερευνήθηκε νεκροταφείο ταφοτί- θων και κεραμοσκεπών τάφων του 4^{ου} αι. π. Χ. (Υπεύθυνη ανασκαφής: Ζαχαρούλα Λεβεντούρη).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ

Από τον Αύγουστο του 2012 προχώρησαν οι προκαταρκτικές εργασίες/προετοιμασίες του Αρχαιολογικού Μουσείου Πύργου, που αφορούσαν την αυτεπιστασία του υποέργου «*Συμπληρωματικές εργασίες για την οργάνωση της έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Πύργου*» του ενταγμένου στο ΕΣΠΑ έργου «*Ολοκλήρωση της έκθεσης του Αρχαιολογικού Μουσείου Πύργου*».

Τον Φεβρουάριο του 2013 ανδείχθη ανάδοχος για την κατασκευή και τοποθέτηση προθηκών και άλλων κατασκευών. Μετά την εγκατάστασή

τους στους εκθεσιακούς χώρους, τον Ιούλιο του 2013 άνοιξε για το κοινό η δεξιά

ως προς τον εισερχόμενο πτέρυγα του μουσείου (Προϊστορικοί χρόνοι και τμήμα των Ιστορικών χρόνων/ αίθουσες 1 έως 5). Μέχρι τέλους του έτους είχαν ολοκληρωθεί οι εκθετικές εργασίες και στις αίθουσες 6 έως 12 με την συνεργασία της πρώην 6ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Πατρών (υπόλοιπο τμήμα των Ιστορικών χρόνων, Βυζαντινοί και Μεταβυζαντινοί χρόνοι). Σύμφωνα με τα τεθέντα χρονοδιαγράμματα, το μουσείο άνοιξε πλήρως τις πύλες του για το κοινό στις 17 Απριλίου του 2014.

(**Εποπτεία/συντονισμός υποέργου:** Γεωργία Εμμ. Χατζή. **Υπεύθυνος υποέργου:** Χρ. Λιάγκουρας. **Υπεύθυνη εργοταξίου:** Παναγ. Δημουλιά, **Εργασίες συντήρησης:** Αναστ. Δημητρόπουλος, Γ. Δρές Παν. Καλπάκος, Δημ. Μαστορόπουλος, Θ. Ματούκα).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΟΛΥΜΠΙΑ -ΑΛΤΙΣ: Κατόπιν αδείας του Υπουργείου Πολιτισμού, με την εποπτεία της Εφορείας προχώρησε κατά την τριετία 2012-2014 το ανασκαφικό έργο και οι μελέτες του ιερού της Ολυμπίας υπό την διεύθυνση του Dr. R. Seif. Το 2012 ολοκληρώθηκαν οι αναστηλωτικές εργασίες στον οπισθόδομο του ναού του Διός εκ μέρους του Γ.Α.Ι. με την ευγενική χορηγία του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη. Τον Μάρτιο του 2013 εγκαινιάστηκε το αναστηλωτικό έργο παρουσία του επιτρόπου του Ιδρύματος κ. Χ. Κ. Λεβέντη, ενώ τον Νοέμβριο του 2014 ο τελευταίος ανεκηρύχθη επίτιμος δημότης Ολυμπίας στην Αίθουσα των Αετωμάτων του Μουσείου Ολυμπίας. Από το 2012 προχωρούν οι προκαταρκτικές εργασίες για την αναστήλωση του Μνημείου των Πτολεμαίων έμπροσθεν της Στοάς της

Ηχούς. (**Επιβλέπουσα αρχαιολόγος:** Ζαχαρούλα Λεβεντούρη).

ΘΕΙΣΟΑ: Το Ολλανδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο υπό την Δ/ση του Dr. Torsten Mattern, ολοκλήρωσε κατά το 2012 το εγκεκριμένο διετές ερευνητικό πρόγραμμα (2011-2012) στο λόφο, με στόχο την επεξεργασία αναλυτικού σχεδίου της αρχαίας πόλεως. (**Επιβλέπων αρχαιολόγος:** Χρ. Λιάγκουρας).

ΠΛΑΤΙΑΝΑ: Στο πλαίσιο Προγραμματικής Συμβάσεως μεταξύ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας-Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας και Υπουργείου Πολιτισμού, υλοποιείται από τον Μάιο του 2014 έως τέλη του έτους το έργο «*Ανασκαφική έρευνα, τοπογραφική και αρχιτεκτονική αποτύπωση του αρχαίου θεάτρου της Πλατιάνας*». Κατά τους καθαρισμούς και την αποψίλωση του μνημείου αποκαλύφθηκε το σκηνικό οικοδόμημα, η κρηπίδα που έφερε το προσκήνιο και τμήμα του κλιμακωτάσιου. Πραγματοποιήθηκε επίσης στατική μελέτη και μελέτη αποκαταστάσεως, καθώς και τοπογράφηση και αρχιτεκτονική αποτύπωση του θεάτρου. (**Επικεφαλής του έργου:** Γεωργία Εμμ. Χατζή, Έφορος Αρχαιοτήτων Ηλείας. **Επιβλέπουσα αρχαιολόγος:** Ζαχαρούλα Λεβεντούρη).

ΑΡΧΑΙΑ ΗΛΙΣ: Τον Νοέμβριο του 2014, στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος συνεργασίας της Εφορείας και του Εργαστηρίου Γεωφυσικής –Δορυφορικής Τηλεσκοπήσης και Αρχαιοπεριβάλλοντος του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών-Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (**Επικεφαλής του Εργαστηρίου:** Νίκος Παπαδόπουλος), πραγματοποιήθηκε γεωφυσική διασκόπηση σε επιλεγμένες θέσεις της Ζώνης Α του κρηγμένου αρχαιολογικού χώρου, για την διερεύνηση αρχαιολογικών ζητημάτων σχετικών με την δομή και τα όρια του αστικού περιβάλλοντος της πόλεως. (**Επικεφαλής του έργου:** Γεωργία Εμμ. Χατζή. **Επιβλέποντες αρχαιολόγοι:** Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος, Ματζάνας Χρήστος και Μουρτζίνη Αντωνία).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Στις 30 Αυγούστου του 2012 εγκαινιάστηκε η μεγάλη περιοδική έκθεση «*Mythos Olympia. Kult und Spiele*» στο Martin-Gropius Bau του Βερολίνου, στην οποία η Εφορεία εκπροσωπήθηκε με πάνω από 500 εκθέματα (χρονική διάρκεια: 31/8/2012 έως 7. 1.2013), ενώ συμμετείχε δυναμικά στη συγγραφή επιστημονικών λημμάτων και κειμένων για τον Κατάλογο. Στην έκθεση αυτή ήταν αφιερωμένο το επιτραπέζιο ημερολόγιο της Εφορείας για το 2013 με τίτλο «*Η Ολυμπία της Ευρώπης και του Κόσμου*».

Η έκθεση μεταφέρθηκε από το Βερολίνο στην Ντόχα, πρωτεύουσα του Κατάρ, όπου φιλοξενήθηκε υπό ειδικές συνθήκες κλιματισμού στο Qatar Olympics and Sports Museum υπό τον τίτλο «*Olympics. Past and Present*» (χρονική διάρκεια: 28.3.2013 – 30.6.2013). Ομάδα αρχαιολόγων και συντηρητών της Εφορείας συμμετείχε στην όλη διαδικασία της ασφαλούς συσκευασίας, μεταφοράς και εκθέσεως των αρχαιοτήτων των μουσείων Ολυμπίας και Ήλιδας, καθώς και στην αντίστροφη διαδικασία, από Βερολίνο προς Κατάρ και από το Κατάρ στην Ελλάδα και την Ολυμπία.

ΠΑΛΑΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΟΛΥΜΠΙΑΣ - ΚΛΟΠΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΤΗΣΗ

Στις 17 Φεβρουαρίου 2012 διεπράχθη ειδική ένοπλη ληστεία στο Παλιό Μουσείο Ολυμπίας, κατά την οποία, μετά από ανηλεή βανδαλισμό πέντε προθηκών, εκλάπησαν 73 αντικείμενα και ένα αντίγραφο. Τον Μάιο οι προθήκες αποκαταστάθηκαν και εκτέθηκαν σε αυτές αντικείμενα συναφή με τα κλαπέντα έργα. Στις 24 Νοεμβρίου του ίδιου έτους εντοπίστηκαν οι δράστες, τα κλαπέντα επεστράφησαν και μετά από συντήρηση επανατοποθετήθηκαν στις προθήκες τους. Το χαρμόσυνο γεγονός εορτάστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού, την Εφορεία μας, τους φορείς και το κοινό της Ηλείας με σεμνή εκδήλωση στις 2 Δεκεμβρίου 2012, στο Παλιό Μουσείο. Σε αυτήν τιμήθηκαν από το Υπουργείο Πολιτισμού για το ανδραγάθημά τους αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας/ Υποδιεύθυνσης Ασφαλείας Πατρών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι εκπαιδευτικές δράσεις της Εφορείας διατήρησαν το υψηλό επίπεδο επικοινωνίας με ποικίλες κοινωνικές ομάδες και πρωτίστως με την μαθητική κοινότητα της Ηλείας των δύο πρώτων βαθμίδων της Εκπαίδευσης: στα μουσεία και στον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας («Γνωριμία με το ιερό της Ολυμπίας», «Χάλκινα αφιερώματα στον Δία», «Ζeus και Ήρα. Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες και τα Ηραία») /στο Μουσείο και στον αρχαιολογικό χώρο της Ήλιδας («Ανασκαφές στην αρχαία πόλη», «Παίζοντας στο αρχαίο θέατρο», «Η αρχαία Ήλιδα και οι κάτοικοί της», «Τα δώρα της Φωπιάς»). Από τον Νοέμβριο του 2014 άρχισαν ξεναγήσεις και εκπαιδευτικές δράσεις και στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου. Στο πλαίσιο της πρόσφατης διοικητικής μεταβολής, η οποία προέκυψε βάσει του νέου Οργανισμού του ΥΠΠΟΑ και άρχισε

να εφαρμόζεται από την 29η Οκτωβρίου 2014, η Εφορεία, με διευρυμένες αρμοδιότητες πλέον και επί των Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών μνημείων της Ηλείας, συνεχίζει την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Κάστρο Χλεμούτσι και στο Μουσείο της Φραγκοκρατίας, που στεγάζεται εκεί (**Υπεύθυνοι δράσεων:** Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος (Ολυμπία), Λιάγκουρας Χρήστος (Πύργος), Παναγοδήμου Παναγιώτα (Ήλις), Ράλλη Αθανασία (Χλεμούτσι)).